

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1943.

Första kammaren.

Nr 1.

Sedan i kraft av § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen riksdagen sammankommit till lagtima möte här i huvudstaden måndagen den 11 januari 1943, sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingsal samma dag.

Måndagen den 11 januari,

kl. 11 f. m.

Herr Nilsson, Johan, i Kristianstad framträdde till talmansbordet och yttrade: Årade ledamöter! I egenskap av kammarens ålderspresident hälsar jag Eder alla såväl förutvarande som nytillkomna ledamöter hjärtligt välkomna till det stundande riksmötet.

Vid varje riksdags början kommer helt naturligt den frågeställningen fram: Vad särskilt ha vi att ägna oss åt, och vad är det för viktiga spörsmål som vänta på sin lösning?

Visserligen är det angeläget för riksdagen att medverka till de normala livsbetingelsernas ordnande och avvägning så förnuftigt som rådande förhållanden kunna medgiva men under alla omständigheter så, att vårt svenska folk har en känsla och uppfattning av att de beslut som fattas äro förestavade av plikt-känsla och rättvisa. Detta är principer, som lagstiftarna ständigt böra erinra sig. Men att sedan kunna bemästra alla de svårigheter, som torna upp sig i följd av det förhärjande världskrig som alltjämt rasar och som har olycksbringande återverkningar på våra näringar, vår samfärdsel och folkförsörjning, är ett svårlöst problem, som kräver lugn eftertanke och mycken hänsyn. Vi hoppas väl dock att vi med vårt arbete skola kunna bidra till att upprätthålla respekt och aktning för vårt fosterland och fatta beslut, som komma att vara grundläggande för att tillskapa arbetslust och trivsel för om möjligt alla som bygga och bo i vårt gamla kära Sverige.

Med denna förhoppning och varma önskan förklarar jag detta sammanträde öppnat.

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat kammarskrivaren i tullverket Eric Carlén att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra kammarens protokoll ävensom att herr ordföranden för tillfället anställt kanslibiträden och vaktbetjäning till erforderligt antal.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1943.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att när-

vara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter som skulle inför departementschefen företagas innan årets lagtima riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar E. Björnsson, C. Jonsson och I. Anderson samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar A. Örne, A. Lindqvist och E. Eriksson.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter *dels* för 18 personer, däribland överläraren Ernst Jungen i Göteborg, som vid val i september 1942 för vissa valkretsar utsetts till ledamöter av riksdagens första kammare för en tid av åtta år, räknade från och med den 1 januari 1943, *dels* för 1 person som — efter det Jungen av sagt sig uppdraget — vid ny röstsammanräkning utsetts att inträda i dennes ställe, *dels ock* för 3 personer, vilka vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda såsom ledamöter av riksdagens första kammare i stället för avgångna ledamöter av samma kammare.

Den för Jungen utfärdade fullmakten undantogs från granskning.

Vid granskning av de övriga fullmakterna framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Den åberopade förteckningen, som jämväl upplästes, lydte sålunda:

Förteckning

å ledamöter av riksdagens första kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1943.

Stockholms stad.

1. Ombudsmannen Erik Olof Wiklund i Stockholm.

Stockholms län och Uppsala län.

2. Lantbrukaren Gunnar Lodenius i Hammarby.

Kronobergs län och Hallands län.

3. F. d. fattigvårdskonsulenten Anders Andersson i Markaryd.
4. Lantbrukaren Verner Andersson i Köpinge.
5. Lantbrukaren Johan Bernhard Johansson i Fredrikslund.
6. Föreståndaren Sven Larsson i Varberg.
7. Egnahemsdirektören Vilmar Ljungdahl i Ingelstad.
8. Statsrådet Axel Gjöres i Stockholm.
9. Bruksägaren Ivar Ekströmer i Klavrestrom.

Göteborgs stad.

10. Redaktören Rickard Lindström i Stockholm.
11. Lektorn Edgar Sjö Dahl i Göteborg.
12. Direktören Henry Johansson i Göteborg.
13. Direktören Eric Ericsson i Älsten.
14. Redaktören, filosofie doktorn Knut Petersson i Göteborg.
15. Småskollärarinnan Anna Maria Sjöström-Bengtsson i Göteborg.

Örebro län.

16. Chefredaktören Harald Åkerberg i Örebro.
17. Ombudsmannen Fritiof Ekman i Stockholm.
18. Landsfiskalen Robert Krügel i Sköllersta.

19. Direktören Ernst Åqvist i Örebro.
20. Kommunalborgmästaren Eric Ericson i Karlskoga.

Västerbottens län och Norrbottens län.

21. Distriktskamreraren Ernst August Hage i Luleå.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes nu upprop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande antecknades:

herr *Pettersson, Johannes*,
» *Olofsson*,
» *Carlström*,
» *Hansson, Sven*.

Följande inkomna läkarintyg upplästes:

Att riksdagsmannen *Johannes Pettersson*, född den 17 oktober 1882, från Kil, på grund av sjukdom, för vilken han av mig behandlas (blodpropp i höger underben), är oförmögen att delta i riksdagsarbetet under tiden $^{11}/_1$ — $^{10}/_2$ 1943, intygas härmed på heder och samvete.

Kil den 7 januari 1943.

A. Eriksson,
provinsialläkare.

Vidare upplästes två till kammaren inkomna ansökningar av följande lydelse:

Till riksdagens första kammare.

För att kunna fullgöra vissa tjänstegöromål får jag härmed vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under den 11 dennes.

Övertorneå den 8 januari 1943.

C. Fr. Carlström.

Till riksdagens första kammare.

På grund av sjukdomsfall i familjen får jag vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under några dagar fr. o. m. den 11 januari.

Svartbyn den 9 januari 1943.

Sven V. Hansson.

De begärda ledigheterna beviljades, beträffande herr Sven Hansson för den tid, det i ansökningen omförmälda hindret varade.

Företogs val av talman; och utsågs därtill:

herr Nilsson, Johan, i Kristianstad med 135 röster.

Anställdes val av förste vice talman; och utsågs därtill:

herr Gränebo med 106 röster.

Företogs val av andre vice talman; och utsågs därtill:

herr Åkerberg med 92 röster.

Herr **talmannen** yttrade: För det förnyade förtroende, som genom de nu förrättade valen tillkommit de förutvarande talmännen, ber jag att å vice talmännens och egna vägnar få framföra vårt vördsamma och hjärtliga tack.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren att nu företaga val av sekreterare.

Valet företogs, och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

kanslirådet G. H. Berggren med 90 röster.

Kanslirådet Berggren fick nu företräda, underrättades, att han blivit av kammaren vald till sekreterare, och övertog protokollsföringen.

In fidem
Eric Carlén.

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att tisdagen den 12 innevarande månad kl. 11 f. m. infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats 75 inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet i varje valkrets finge ske genom sekreteraren.

Denna hemställan bifölls.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 11.57 f. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 12 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 10.30 f. m.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde onsdagen den 13 innevarande månad företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning,

dels av fyra ledamöter för att delta i talmansöverläggningarna,

dels ock av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli.

Detta förslag antogs.

Herr talmannen yttrade vidare, att han, likaledes efter samråd med andra kammarens talman, finge föreslå, det första kammaren ville besluta att företaga vid sammanträde, som komme att hållas fredagen den 15 i denna månad, val av ledamöter och vid sammanträde påföljande dag val av suppleanter i de ständiga utskotten.

Vad herr talmannen sålunda föreslagit bifölls.

Ordet lämnades härefter till herr **andre vice talmannen**, som anförde: Jag ber att få hemställa, att första kammaren måtte besluta, att antalet suppleanter i de ordinarie utskotten, förutom utrikesutskottet, vad denna kammare beträffar måtte bestämmas till: för konstitutionsutskottet 15, för statsutskottet 20, för bevillningsutskottet 15, för bankoutskottet 10, för första lagutskottet 12, för andra lagutskottet 13 och för jordbruksutskottet 9.

Denna hemställan bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren nu, kl. 10.33 f. m., att ajournera sina förhandlingar till kl. 10.45 f. m.

Till åtlydnad av Kungl. Maj:ts kallelse avgingo herr talmannen och kammarens ledamöter kl. 10.45 f. m. till slottskapellet, där riksdagspredikan hölls av föreståndaren för Stockholms stadsmision, pastor Joh. W. Johnsson. Efter gudstjänstens slut begav kammaren sig till rikssalen, i vilken även andra kammaren infann sig.

Hans Maj:t Konungen kom tillstädes och öppnade riksdagen med det i protokollsbihanget införda tal.

Herr **talmannen** framträdde därpå och yttrade:

Allernådigste Konung, Eders Maj:t! När Sveriges riksdag i dag möter landets konung, är det i en hård och prövande tid, som måste ställa stora krav på arbete och uppoffringar av alla svenska medborgare. Dessa oundvikliga förpliktelser bliva dock lättare att genomleva, om nationen har en känsla av att

allt som göres har till syftemål att tillskapa trygghet och bestånd för land och folk.

Det nyss tilländalupna året har lyckligtvis icke inneburit händelser, som medfört brydsamma ingripanden av allvarligare karaktär, när det gällt våra inre angelägenheter. Lyckosamt nog har modernäringen lämnat en rätt god avkastning, som giver en viss trygghet för vår folkförsörjning, och i övrigt ha våra näringar fått arbeta, visserligen med den anpassning, som tidsläget tvingar till, men dock utan vidsträcktare störningar.

Riksdagen samlas dock under förhållanden, som giva anledning till oro och bekymmer. Vi kunna inte undgå att med uppmärksamhet följa de uppskakande händelser, som utspelas i snart sagt hela världen, och de fruktansvärda följder, som måste komma härav. Vårt land har hittills undgått att indragas i världskampen. Olika omdömen härom fällas, men om konung och folk äro ense om att förödande krig skola undvikas, måste också den inställningen upprätthållas och försvaras.

Eders Maj:ts gedigna erfarenhet, klokhet och rättrådighet, förenad med förtroendeingivande pondus, har säkerligen varit en ovärderlig kraftkälla för ett orubbligt fullföljande av vårt lands neutralitetspolitik. Sveriges folk står i denna dag enigt med tacksamma erkännanden härför. Må denna tacksamhet taga sig det uttryck, att de allvarsamma maningar, som Eders Maj:t nyss uttalat, efterkommas genom lojalt samarbete för det allmännas bästa och att barmhärtighet mot nödlidande medmänniskor icke förgätes. En allmän önskan är att det lugn och den frihet, som borde förunnas mänskligheten, måtte återkomma. För att detta mål en gång skall uppnås för oss själva få inga offer, som anses därför erforderliga, eftersättas. Under förhoppning om att Eders Maj:t får se de beslut, som riksdagen fattar, utmynna i detta fosterländskt betryggande syfte anhåller jag nu, med varmaste välönskan till konung och konungahus, att till Eders Maj:t få framföra första kammarens undersåtliga vördnad, tillit och trohet.

Sedan andra kammarens talman därefter i denna kammarens namn till Hans Maj:t Konungen framfört andra kammarens undersåtliga vördnad, fingo talmännen vardera mottaga, av herr statsrådet och chefen för finansdepartementet Wigforss ett exemplar av Kungl. Maj:ts propositioner nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1943/44, nr 2, angående utgifter å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43, och nr 3, angående fortsatt giltighet för forskottsstaten för försvarsväsendet, samt av herr statsrådet och t. f. chefen för justitiedepartementet Bergquist ett exemplar av Kungl. Maj:ts berättelse till 1943 års lagtima riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit, varefter ceremonien å rikssalen avslutades och första kammaren enligt beslut, fattat före avtågandet från samlingsrummet, åtskildes vid utgången från rikssalen kl. 12.27 på dagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Onsdagen den 13 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr *Olofsson* anmälde, att han infunnit sig vid riksdagen.

Herr statsrådet *Bergquist* avlämnade

dels Kungl. Maj:ts skrivelse nr 4, om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

dels ock Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 5, angående ersättning till E. Hedblom i anledning av sjukdom ådragen under militärtjänstgöring; och

nr 7, med förslag till lag om ändrad lydelse av 11 § och 27 § 1 mom. D värnpliktslagen den 30 december 1941 (nr 967).

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 12 januari 1943.

Till justitiedepartementet hade den 11 januari 1943 från länsstyrelsen i Södermanlands län inkommit fullmakt för generaldirektören Thorwald Bergquist i Stockholm, vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd såsom ledamot av riksdagens första kammare i stället för avgången ledamot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Företogs val av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Björnsson	med 97 röster,
» Friggeråker	» 97 » ,
» Ström, Fredrik	» 97 » ,
» Velander	» 97 » .

Anställdes val av fyra ledamöter för att delta i talmansöverläggningarna; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Bårg, Johan	med 87 röster,
» Johansson, Johan Bernhard	» 87 » ,
» Larsson, Sam	» 87 » ,
» Tjällgren	» 87 » .

Företogs val av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Nilsson, Bernhard	med 60 röster,
» Wahlmark	» 60 » .

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts nästlidna dag på rikssalen överlämnade berättelse till 1943 års lagtima riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts under gårdagen på rikssalen överlämnade propositioner nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1943/44, nr 2, angående utgifter å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43, och nr 3, angående fortsatt giltighet för förskottsstaten för försvarsväsendet, blevo dessa propositioner på begäran bordlagda.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet riksdagens år 1942 församlade revisorers berättelse om verkställd granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1941—30 juni 1942 m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott justitieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott militieombudsmannens vid innevarande riksmöte avgivna ämbetsberättelse.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse nr 4, med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Thorwald Erik Natanael Bergquist att under innevarande lagtima riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrivelser innehåll genom utdrag av protokollet meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hava inseende över riksdagens kansli.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 5 och 7.

Herr *Ström, Fredrik*, väckte en motion, nr 1, om utredning angående uppriktande i Göteborg eller dess närhet av ett nordiskt universitet.

Motionen bordlades.

Herr **Andersson, Alfred**, erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! På många håll bland jordbrukare och kristidsnämnder ute i landet råder ett mycket starkt missnöje med gällande bestämmelser angående uttagning av fodersäd till det allmännas behov. Det har nämligen visat sig att tillämpningen kan leda till stora orättvisor och ibland till rena orimligheter.

*Interpellation
ang. beräk-
ningen av
jordbrukarnas
fodersäds-
leveranser
till staten.*

Livsmedelskommissionen har som bekant bestämt hur mycket fodersäd varje kristidsdistrikt skall avstå till staten, varefter respektive kristidsstyrelser räknat ut hur mycket varje kommun skall leverera. Till sist har den lokala kristidsnämnden haft att räkna ut hur mycket varje brukningsdel skall presteras. Kristidsnämnden har härvidlag till rättesnöre livsmedelskommissionens cirkulär nr 960, som alltjämt torde vara i gällande kraft. Detta betonades också av jordbruksministern i första kammaren den 2 november 1942, varvid han tillfogade en erinran om att mindre jordbrukare, som inte hade tillräckligt med fodersäd av egen skörd, skulle ha rätt att köpa av befintliga lager.

Jag skall nu med exempel visa varthän det kan bära vid tillämpningen av nu gällande bestämmelser, och jag kan då lämpligen nämna min egen kommun, Bromma socken i Malmöhus län. I denna kommun finnas 93 brukningsdelar, i storlek varierande mellan $\frac{1}{2}$ hektar och upp till 50 hektar. Åtta brukningsdelar äro i storleksordningen mellan 30 och 50 hektar, fem brukningsdelar ha 17 hektar vardera, medan alla de övriga ligga under 13 hektar. Bromma är alltså en typisk småbrukarekommun. Under år 1942 besåddes 205 hektar med fodersäd, korn inberäknat, och gävo enligt uppskattning och tröskrapporter en skörd av 688,775 kg fodersäd.

Djurbeståndet enligt räkningen den 1 september 1942 framgår av följande tabell, som även upptar de till utfodring medgivna kvantiteterna fodersäd, för gödsvin allenast till den 1 januari 1943 och för övriga djur under hela utfodningsåret:

163 draghästar	130,400 kg
37 unghästar	11,100 »
469 kor	35,175 »
153 kalvar	7,650 »
85 modersuggor	19,125 »
592 grisar över 20 kg vikt	118,400 »
Höns, får och getter	9,480 »

Summa 331,330 kg

Om samma djurantal behålles efter den 1 januari 1943 åtgå till gödsvinen ytterligare 313,150 kg fodersäd. Till *utsäde* för den nya odlingen av fodersäd behövas enligt deklARATIONERNA 61,265 kg.

I överensstämmelse med de i cirkulär nr 960 angivna utfodringsnormerna skulle alltså jordbrukarna i Bromma kommun ha rätt till 705,745 kg fodersäd. Då skörderesultatet stannade vid 688,775 kg, finnes en *brist* på 16,970 kg.

Malmöhus läns södra kristidsstyrelse i Malmö har emellertid begärt att Bromma skall leverera 226,580 kg fodersäd till staten. Socknens kristidsnämnd har förklarat och med journalerna styrkt, att det är absolut omöjligt att åstadkomma denna kvantitet, då något överskott inte finns utan tvärtom brist. Då kristidsstyrelsen trots detta vidhållit sitt krav, har kristidsnämnden skrivit ut nya leveransbeskad med 25 procents tillägg på varje brukningsdel. Nämnden är medveten om att detta är ett slag i luften, men förklarar: För att tillfredsställa kristidsstyrelsen ha vi måst göra detta, och sen får var och en klaga! Följden blir att samtliga 93 jordbrukare tvingas att klaga, då ingen kan prestera det omöjliga — eller med andra ord: Bromma kan icke prestera denna leverans av fodersäd till staten *med mindre än att gödsvinen försvinna ur denna kommun.*

Interpellation ang. beräkningen av jordbrukarnas fodersädsleveranser till staten. (Forts.)

I vissa andra kommuner ligger frågan till på ett helt annat sätt. En grannkommun t. ex. har ålagts att leverera 600 deciton fodersäd till staten. När utsädet och fodermedelsbehovet var uträknat och staten fått sitt, blev det omkring 400 deciton över, som den kommunens jordbrukare troligen ha rätt att behålla själva, eftersom staten inte begärt mer. I en annan kommun i grannskapet har nämnden kunnat befria alla brukningsdelar under 5 hektar från leverans av fodersäd till staten. Men i Bromma socken måste man, såsom redan är sagt, vid beräkningarna gå ned så långt som till $\frac{1}{2}$ hektar utan att ändå kunna prestera det begärda.

Jag tror mig med detta ha påvisat att de beräkningsmetoder, som nu tillämpas, äro felaktiga och drabba synnerligen ojämnt och orättvist, varför en ändring bör göras snarast möjligt.

Vill man åstadkomma rättvisa kommunerna och jordbrukarna emellan i fråga om fodersädsleveranserna till staten, torde detta knappast kunna ske med mindre än att sockengränserna slopas ur beräkningarna. Det riktiga är att varje brukningsdel får svara för sig själv på grundval av de faktiska förhållandena, så att när var och en blivit tillerkänd erforderliga kvantiteter till utsäde och utfodring till djuren, skall han vara leveransskyldig till staten för resten eller, om brist finnes, berättigad att köpa den fodersäd han saknar. Säkerligen skulle ingen klaga på en sådan sakernas enkla och rättvisa ordning. Jag tror också att man genom en direktberäkning av den verkliga individuella prestationsförmågan skulle få fram mera foderspannmål till statsleveranserna än genom nuvarande irriterande bestämmelser.

Jag vill nu vördsamt anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för folkhushållningsdepartementet få rikta följande interpellation:

1) Har herr statsrådet för avsikt att inskrida för att åstadkomma en mera rimlig och rättvis ordning vid beräkningen av fodersädsleveranserna till staten?

2) Kunna vi vänta att nya och klara direktiv utfärdas snarast möjligt till ledning för de krisreglerande organen och till gagn för jordbrukarna?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. beredande av större trygghet för de svenska lejdåttarna m. m.

Ordet lämnades på begäran till herr **Ström, Fredrik**, som yttrade: De upprepede förlusterna av lejdåttar, deras sjöfolk och laster genom s. k. krigsförlisningar uppröra det svenska folket på det djupaste. Man frågar sig om verkligen allt göres för att undvika dessa förluster. Skulle det icke vara möjligt att ernå en säkrare route för åttarna, då ju eljest fördelen med dessa åttar med tilltagande förluster helt elimineras. Man frågar sig varför åttarna ej använda paravaner eller varför svenska minsvepare icke åtfölja åttarna. Även undras om icke säkrare livbåttsmateriel kan åttadkommas.

Man frågar sig också vilka ekonomiska garantier, som av staten lämnas anhöriga och efterlevande till våra krigsförlista fartygs offer för krigföringen. Med rätta anser svenska folket att ekonomisk trygghet bör beredas genom krigsförlisningen omkomna svenska sjömäns efterlevande. Och denna trygghet bör vara av en karaktär som motsvarar å ena sidan riskerna och farorna för sjöfolket och å andra sidan de fördelar som sjöfarten under krig medför för vårt land.

I anslutning till vad jag sålunda framfört hemställer jag om kammarens benägna tillstånd att till statsrådet och chefen för handelsdepartementet få framställa följande frågor:

1) Anser herr statsrådet att särskilda åtgärder med anledning av de ökade

Interpellation ang. beredande av större trygghet för de svenska lejdåttarna
m. m. (Forts.)

krigsförlisningarna böra vidtagas till åstadskommande av större trygghet för de svenska åttarna och deras personal? I så fall vilka övertåganden anser herr statsrådet böra ifrågakomma?

2) Anser herr statsrådet att större ekonomisk trygghet bör beredas anhöriga till offren för krigsförlisningar av svenska fartyg?

Det sålunda begärda medgivandet lämnades av kammaren.

Herr **förste vice talmannen** erhöå på begäran ordet och anförde: Herr talman! Jag ber att få hemställa, att kammaren måtte besluta, att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1—3 sättas sist på föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde.

Denna hemställan biföåls.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.41 f. m.

In fidem

G. H. Berggren.